

ՀՀ ԱՐԱԳԱԾՈՏՆԻ ՄԱՐԶ

Մարզկենտրոնը՝

ք. Աշտարակ

Տարածաշրջանները՝

Աշտարակ,

Ապարան,

Արագած,

Թալին

Քաղաքները՝

Աշտարակ,

Ապարան,

Թալին

Տարածքը	2 756 քառ. կմ
ՀՀ տարածքում մարզի տարածքի տեսակարար կշիռը	9.3%
Համայնքներ, 2017թ. տարեկգրի դրությամբ	114
Քաղաքներ	3
Գյուղեր	117
Բնակչության թվաքանակը 2017թ. տարեկգրի դրությամբ	128.5 հազ. մարդ
<i>այդ թվում՝</i>	
քաղաքային	28.3 հազ. մարդ
գյուղական	100.2 հազ. մարդ
ՀՀ բնակչության ընդհանուր թվաքանակում մարզի բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը	4.3 %
Քաղաքային բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը	22.0 %
Գյուղատնտեսական նշանակության հողեր	218 218.8 հա
այդ թվում՝ վարելահողեր	54 100.3 հա

ՀՀ Արագածոտնի մարզի տարածքով են անցնում հանրապետական նշանակություն ունեցող 3 ավտո-խճուղիները՝ Երևան – Աշտարակ – Թալին – Գյումրի, Երևան–Աշտարակ – Սպիտակ և Երևան – Արմավիր – Քարակերտ – Գյումրի:

Մարզի տարածքը հատում է նաև ՀՀ գլխավոր երկաթուղին (միայն արևմտյան հատվածով և մարզի տնտեսական զարգացման վրա էական ազդեցություն չի թողնում):

Մարզում են գտնվում Բյուրականի նշանավոր աստ-դադիտարանը, ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայի ռադիոֆիզիկայի և էլեկտրոնիկայի, ֆիզիկական հետազոտությունների ինստիտուտները:

2016թ.-ին մարզի տնտեսության հիմնական հատվածների տեսակարար կշիռները ՀՀ համապատասխան ճյուղերի ընդհանուր ծավալում կազմել են.

- արդյունաբերություն՝ 2.8 %,
- գյուղատնտեսություն 9.9 %,
- շինարարություն՝ 5.5 %,
- մանրածախ առևտուր՝ 1.2 %,
- ծառայություններ՝ 0.7 %:

Մարզի տնտեսության հիմքն արդյունաբերությունը և գուղատնտեսությունն են:

Արդյունաբերությունը մասնագիտացած է սննդամթերքի և ըմպելիքի, թանկարժեք իրերի արտադրության ու շինանյութերի հանքավայրերի շահագործման ուղղություններում: Մարզի աշխարհագրական դիրքը և բնակլիմայական պայմանները նպաստավոր են ինչպես բուսաբուծության (հացահատիկ, կարտոֆիլ, բազմամյա տնկարկներ, կերային մշակաբույսեր), այնպես էլ անասնաբուծության զարգացման համար:

Գյուղատնտեսությունը հիմնականում մասնագիտացած է բուսաբուծության (մասնավորապես, հացահատիկային մշակաբույսերի արտադրության) և անասնաբուծության մեջ:

Բեռնաուղևորափոխադրումները մարզում իրականացվում են ավտոմոբիլային տրանսպորտով:

Մարզկենտրոն Աշտարակ քաղաքը (2017թ. տարեսկզբի դրությամբ՝ 17.6 հազ. մարդ) գտնվում է Քասախ գետի ափին, Երևանից 19 կմ հյուսիս-արևմուտք: Քաղաքը հանդիսանում է Երևան-Գյումրի, Երևան-Սպիտակ ճանապարհների հանգույցը:

Աշտարակ-Ապարան ճանապարհին կառուցվել է 33 մ բարձրություն ունեցող խաչ, որը բաղկացած է 1 715 հատ փոքր խաչերից: Փոքր խաչերը խորհրդանշում են հայ ազգի քրիստոնեության ընդունման 1 715 ամյակը: Ամեն տարի մեծ խաչին ավելանում է մեկ փոքր խաչ:

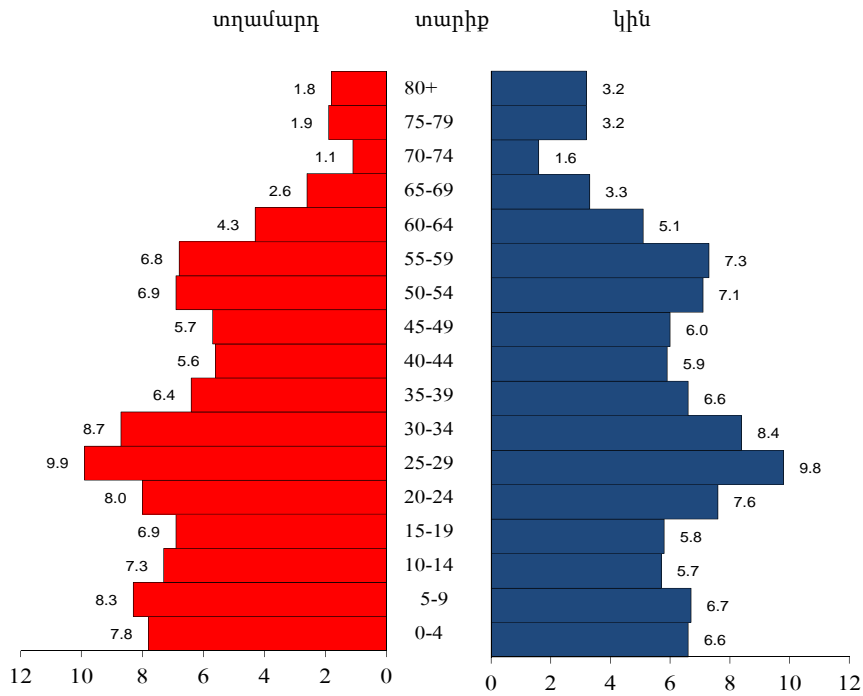
Քաղաքը զարգացել է որպես Երևան քաղաքի արբանյակ քաղաք: Այն մարզի վարչաքաղաքական, տնտեսական, գիտական ու կրթամշակութային կենտրոնն է:

Աշտարակ քաղաքի տնտեսության առաջատար ճյուղը սննդամթերքի և ըմպելիքի արտադրությունն է:

Ապարան քաղաքը (2017թ. տարեսկզբի դրությամբ 6.2 հազ. մարդ) մարզում մեծությամբ և նշանակությամբ երկրորդ քաղաքն է: Գտնվում է Քասախ գետի ափին (Երևանից 60 կմ հեռավորությամբ): Ապարան քաղաքի տնտեսության առաջատար ճյուղը սննդամթերքի արտադրությունն է:

Թալին քաղաքը (2017թ. տարեսկզբի դրությամբ՝ 4.5 հազ. մարդ) գտնվում է Արագած լեռան հարավ-արևմտյան լանջին (Երևանից 65 կմ հեռավորությամբ): Քաղաքի տնտեսության հիմքը թանկարժեք իրերի արտադրությունն է:

ՄՇՏԱԿԱՆ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆՆ ԸՍՏ ՏԱՐԻ ՔԱՅԻՆ ԽՄԲԵՐԻ, 2017թ. հունվարի 1-ի դրությամբ %

ՄԱՆՐԱԾԱԽ ԱՌԵՎՏՐԻ ՕԲՅԵԿՏՆԵՐ

	Քանակը				
	2012	2013	2014	2015	2016
Մանրածախ առևտրի օբյեկտներ, ընդամենը	435	437	506	562	598
այդ թվում՝					
խանութներ	127	128	190	250	285
կրպակներ	238	238	243	251	251
գյուղատնտեսական արտադրանքի շուկաներ	2	2	2	2	2
սպառողական ապրանքների շուկաներ	1	1	2	2	2
առևտրի այլ օբյեկտներ	67	68	69	57	58

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

	Քանակը				
	2012	2013	2014	2015	2016
Պետական նախադպրոցական	20	20	23	23	28
Պետական հանրակրթական	122	122	122	122	122
Երաժշտական, արվեստի, գեղարվեստի դպրոցներ, մանկապատանեկան ստեղծագործական կենտրոններ	8	8	10	10	10
Պետական նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) ուսումնական ¹	1	2	2	2	2
Պետական միջին մասնագիտական ուսումնական	1	1	1	1	1

ՔԱՂԱՔՆԵՐ

Անվանումը	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2017թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ *
Աշտարակ	17 600
Ապարան	6 165
Թալին	4 529

ԳՅՈՒՂԵՐ

	Անվանումը	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2016թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ **
Աշտարակի տարածաշրջան		
1	Ագարակ	2 016
2	Աղձք	1 971
3	Անտառուտ	393
4	Ավան	922
5	Խնուսիկ	0.0
6	Արագածոտն	1 344
7	Արտաշավան	729
8	Լուսադրյուր	-
9	Նիգատուն	-
10	Արուճ	1 247
11	Բազմադրյուր	1 103
12	Բյուրական	4 737
13	Դպրեանք	96
14	Լեռնարոտ	385

¹ Ներառյալ այն միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատությունները, որոնք իրականացնում են նախնական (արհեստագործական) ծրագիր:

* ՀՀ մարզերի քաղաքների բնակչության թվաքանակը ներկայացվել է ՀՀ 2011թ. մարդահամարի հիմքով վարվող ընթացիկ հաշվառմամբ:

** ՀՀ մարզերի գյուղերի այս տվյալների սկզբնաղբյուրը՝ գյուղերի կողմից տարեկան կտրվածքով ներկայացվող «Գյուղական բնակչության սեռատարիքային կազմը» պետական վիճակագրական հաշվետվություններն են: Այդ սկզբնաղբյուրներով ՀՀ 952 գյուղական բնակավայրերի մշտական բնակչության թվաքանակների հանրագումարը՝ ամբողջությամբ ըստ մարզերի ունի որոշակի շեղում բնակչության ընթացիկ հաշվառման համանուն տվյալներից, որոնք խարսխված են ՀՀ արդարադատության նախարարության և ՀՀ կառավարության արձրներ ՀՀ ոստիկանության վարչական ռեզիստրների տվյալների վրա (շեղումը՝ 01.01.2017թ.-ի դրությամբ ՀՀ մասշտաբով՝ կազմել է +13.8%): Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է գուղական համայնքների միջև խնդրո առարկա տեղեկատվության փոխանակման, համադրման և անվանական տվյալների մակարդակով ստուգաճշտման համակարգի բացակայությամբ:

	Անվանումը	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2016թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ **
15	Կարբի	4 552
16	Կոշ	3 506
17	Կարին	674
18	Ղազարավան	610
19	Մուղնի	1 102
20	Նոր Ամանոս	834
21	Նոր Եղեսիա	1 341
22	Շամիրամ	2 047
23	Ոսկեհատ	1 015
24	Ոսկեվազ	4 431
25	Սաղմոսավան	151
26	Սասունիկ	3 152
27	Վերին Սասունիկ	143
28	Տեղեր	183
29	Ուշի	1 725
30	Ուջան	3 389
31	Փարպի	2 451
32	Օհանավան	2 574
33	Օշական	5 950
34	Օրգով	497
Ապարանի տարածաշրջան		
1	Արագած	3 947
2	Արայի	664
3	Ափնագյուղ	653
4	Եղիպատրուշ	817
5	Երնջատափ	642
6	Թթուջուր	417
7	Լուսագյուղ	869
8	Ծաղկաշեն	805
9	Կայք	604
10	Հարթավան	1 001
11	Զորագլուխ	326
12	Նիգավան	733
13	Շենավան	1 924
14	Շողակն	152
15	Չքնաղ	251
16	Ջրամբար	180
17	Սարալանջ	240
18	Վարդենիս	827
19	Վարդենուտ	1 011
20	Քուչակ	2 215
Արագածի տարածաշրջան		
1	Ալագյազ	578
2	Ավշեն	458
3	Բերքառատ	1 015
4	Գեղաղիբ	659

	Անվանումը	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2016թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ **
5	Գեղաձոր	1 334
6	Գեղարոտ	574
7	Լեռնապար	558
8	Ծաղկահովիտ	2 217
9	Ծիլքար	608
10	Կանիաշիր	450
11	Հնաբերդ	2 342
12	Ճարճակիս	425
13	Մելիք գյուղ	1 273
14	Միջնատուն	307
15	Միրաք	135
16	Նորաշեն	1 228
17	Շենկանի	285
18	Ջամշլու	287
19	Ռյա թագա	696
20	Սաղունց	231
21	Սիփան	312
22	Վարդաբլուր	648
Թալինի տարածաշրջան		
1	Ագարակավան	1 154
2	Ակունք	733
3	Աջնակ	1 348
4	Արագածավան	6 180
5	Արտենի	3 778
6	Արևուտ (նախկինում՝ Բառոժ)	103
7	Գառնահովիտ	517
8	Գետափ	167
9	Դաշտաղեմ	665
10	Դավթաշեն	792
11	Դրմասար	164
12	Դիան	125
13	Եղնիկ	512
14	Զարինջա	677
15	Զովասար	552
16	Թաթուլ	1 002
17	Թլիկ	46
18	Իրինդ	931
19	Լուսակն	230
20	Ծաղկասար	98
21	Կաթնաղբյուր	1 363
22	Կանչ	133
23	Կարմրաշեն	657
24	Կաքավաձոր	1 191
25	Հակո	203
26	Հացաշեն	426
27	Զորագյուղ	9
28	Մաստարա	2 725
29	Մեծաձոր	65
30	Ներքին Բագմաբերդ	1 621
31	Ներքին Սասնաշեն	1 148
32	Նոր Արթիկ	544
33	Շղարշիկ	593

	Անվանումը	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2016թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ **
34	Ոսկերաս	590
35	Պարտիզակ	346
36	Սորիկ	152
37	Սուսեր	321
38	Վերին Բազմաբերդ	502
39	Վերին Սասնաշեն	462
40	Ցամաքասար	501
41	Օթևան	245

**ՀՀ ԱՐԱԳԱՍԾՈՏՆԻ ՄԱՐԶԻ ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ 10 000 ԲՆԱԿԻՉ ՈՒՆԵՑՈՂ ՀԱՄԱՅՆՔԻ
ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՄԻ ՇԱՐՔ ԲՆՈՒԹԱԳՐԻՉՆԵՐ, 2015թ.**

	Շնորհաբեր	նրանցից՝	
		կանայք ¹	տղամարդիկ ¹
Բնակչությունը, մարդ	10 000	5 049	4 951
Ծնվածներ, մարդ	134	61	73
Մահացածներ, մարդ	90	46	44
Ամուսնություններ	55	X	X
Ամուսնալուծություններ	11	X	X
Կրթության ոլորտ, հաճախումը կրթօջախներ, մարդ՝	44.0	X	X
նախադպրոցական			
հանրակրթական	153	75	78
երաժշտական, արվեստի, գեղարվեստի դպրոցներ, մանկապատանեկան ստեղծագործական կենտրոններ	1 325	608	717
նախնական մասնագիտական (արհեստագործական)	100	62	38
միջին մասնագիտական	18	8	10
բարձրագույն մասնագիտական	16	8	8
Առողջապահության ոլորտ՝	-	-	-
Հաճախել են պոլիկլինիկա տարվա ընթացքում (հաճախումների քանակը)			
Մարզիկներ, մարդ	28 859
Զբաղվածներ, մարդ	45	2	43
նրանցից՝ գիտական հիմնարկներում	3 727	1 866	1 861
նրանցից՝ գիտության դոկտոր	23	8	15
գիտության թեկնածուներ	2	0.0	2
ուսուցիչներ	6	1	5
բժիշկներ	218	169	49
միջին բուժանձնակազմ	19
Գործազուրկներ, մարդ	49
Մոցիայական ապահովության ոլորտ	232	172	60
ընդամենը կենսաթոշակառուներ, տարեվերջի դրությամբ, մարդ			
աղքատության ընտանեկան նպաստ և միանվագ դրամական օգնություն ստացող ընտանիքներ	1 455	863	592
Հաճախումների քանակը տարվա ընթացքում	445	X	X
գրադարան			
թատրոն	14 426
համերգ	-	-	-
թանգարան	-	-	-
Իրավական ոլորտ	419
հանցագործության դեպքերի քանակը, տարվա ընթացքում			
այդ թվում՝ ոչ մեծ ծանրության	50	X	X
միջին ծանրության	25	X	X
ծանր	20	X	X
առանձնապես ծանր	5	X	X
	0.0	X	X

¹ Ցուցանիշները հաշվարկային են: